

Velkommen til studiestart i Arktisk Miljø

Maritim Arktisk Kompetanse

Maritim Arktisk Kompetanse (MAK)

60 studiepoengs etterutdanningsprogram

Utdanning for sikre maritime operasjoner i Arktis

Utviklet i samarbeid med Norges Rederiforbund, Maritimt Forum Nord og Kystvakten. Målet er å bidra til sikre operasjoner gjennom å utdanne personell som skal arbeide på skip og offshore installasjoner i Arktis.

Studieemner (10 studiepoeng per emne):

- Arktisk miljø
- Polar politikk og forvaltning
- Sikker ferdsel i kaldt klima
- Beredskap i Arktis
- Teknologiske utfordringer i Arktis
- Operasjon av skip i arktiske farvann

Arktisk Miljø

Studenten skal tilegne seg kunnskap om faktorer som påvirker miljøet i Arktis.

- *Geografiske forhold i Arktis.*
- *Kjennskap til det marine økosystemet i Arktis.*
- *Meteorologi. Kjennskap til spesielle metrologiske forhold i Arktis som polare lavtrykk og ising.*
- *Oseanografi i Arktis.*
- *Miljøpåvirkninger. Kjennskap til hvordan forurensning / olje virker inn på miljøet i området.*

Økt petroleumsaktivitet og skipsfart i nord skaper nye utfordringer

- Større risiko for og konsekvenser av ulykker
- Nye krav til helse, sikkerhet og miljø
- Beredskapsutfordringer
- Logistikkutfordringer
- Behov for nye teknologiske løsninger

(c) eirik hustvedt 2007

Forskning på de særegne forholdene i nord

- Rike marine ressurser og sårbart miljø
- Røft og ustabil klima
- Lange avstander og spredt befolkning
- Svak infrastruktur

(c) eirik hustvedt 2007

Kobling; fagpersoner – arbeidsliv – offentlig forvaltning

KONLUSJON

- 1) Norge trenger en troverdig beredskap mot den nasjonale trusselen som tankerne langs kysten representerer. Dette er et statlig ansvar.
- 2) Olje og gassnæringen kan med en troverdig beredskap få åpnet opp nye felter utenfor kysten. Dette er oljeindustriens ansvar.
- 3) Kystfiskerne inkludert deres fartøy en representerer en voldsom operativ kapasitet som kan langt på vei løse pkt. 1 og 2
- 4) Sjøfartsdirektoratet må snarest tillate bruk av kystfiskeflåten til noen oppgaver innen beredskapen.
- 5) Fremtidig beredskap bør baseres på reell målt kapasitet til å ta opp olje.

Technology and safety in the High North

2-årig ingeniørfaglig masterprogram

Ingeniørfaglige bachelorprogram

- Automasjon
- Nautikk
- Prosess- og gassteknologi
- Sikkerhet og miljø

Øvrige bachelorprogram

- Luftfartsfag/trafikkflygerutdanning (fra høsten 2010)
- Samfunnssikkerhet og miljø

Masterprogram

- Teknologi og sikkerhet i nordområdene (sivilingeniør/MSc)
Engelskspråklig studium som starter høsten 2010
- Samfunnssikkerhet – maritime operasjoner og sårbarhet i Arktis
Samarbeid med Universitetet i Stavanger fra høsten 2009

Institutt for ingeniørvitenskap og sikkerhet

Nordområdefokus

Nautikk

Bachelor (ingeniør)

Automasjon

Bachelor (ingeniør)

Samfunnssikkerhet og miljø

Bachelor (samf.vit.)

Prosess og gass

Bachelor (ingeniør)

Maritim Arktisk kompetanse II
(60 sp.)

Teknologi og sikkerhet i nordområdene

Master

Luftfart/trafikkflygerutdanning

Bachelor

Sikkerhet og miljø

Bachelor (ingeniør)

Subsea / Fremdriftssystemer

Bachelor (ingeniør)

Samfunnssikkerhet

Master

Fokusområde

Sikre operasjoner i nord

Bachelor i luftfartsfag
Trafikkflygerutdanning
2010

Masterprogram (siv.ing.)
Technology and safety
in the High North
2010

Masterprogram
Samfunnssikkerhet
UiS og UiT 2009

Samfunnssikkerhet/
sikkerhet og miljø

Maritime
operasjoner

Olje og
gass

Automatiserings-
teknikk

Institutt for ingeniørvitenskap og sikkerhet

SESINOR

Senter for
sikre operasjoner
i nord

Bilde: Kystvakta

SESINOR - Mål

- I samarbeid med industrien bidra til forskning og utvikling av relevant kompetanse relatert til olje, gass og maritime aktiviteter.
- Sammen med andre senter bidra til vekst i den kunnskapsbaserte industrien og styrke Tromsø-regionens rolle som et nasjonalt sentrum for nordområdene.

Anvendt forskning

Næringsliv

Senter for sikre operasjoner i nord

Økt kompetanse og innovasjon i næringslivet

Forskningsfelt

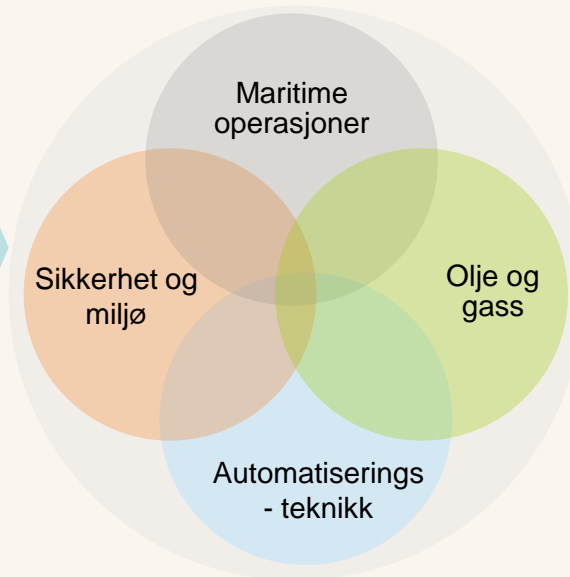
Sikre operasjoner i nordområdene

Miljø

Sårbart miljø
Rike marine ressurser

Vær og klimatiske forhold

Røft og ustabil klima
Ekstrem kulde
Meteorologiske forhold
Nedising
Permafrost
Sjøis
Issmelting

Geografi

Mørketid
Perifere områder
Lange avstander

Demografi

Spredt befolkning
Skjev alderssammensetning
Fraflytting

Infrastruktur

Ressurstilgang
Støttesystemer og transport
Kompetansemangel

Aktuelle utfordringer og problemstillinger

- Teknologisk systemutvikling
- Krav til nullutslipp
- Større risiko
- Nye beredskapskrav
- Nye sikkerhetskrav
- Mindre feilmarginer
- Produksjonsregularitet
- Nye teknologiske løsninger
- Krav til menneskelig yteevne
- Logistikkutfordringer
- Effektivitets- og økonomihensyn
- Samarbeid med Russland

SESINOR

Organisering

Paraplyorganisering

Stipendiater og forsker med ulike nordområdeprosjekter:

- Beredskapsorganisering, Norge – Russland
- Logistikk og sikkerhet ved omlastinger skip-skip.
- Subsea-komponenter, automatiserte prosesser
- Håndtering av utstyr i hardt klima/ising
- Punktforurensing - påvirkning på omgivelser
- Human factors and seamanship
- Utvikling av simuleringsverktøy for overvåkning av luftbåret forurensning i arktis

Fysisk senter

- Stipendiater og forskere er fysisk samlet i miljø
- Felles utviklingsarena

Beredskap i Arktis

Studentene skal tilegne seg kunnskap som kan bidra til å forhindre uhell/ulykker og begrense skadeomfanget ved eventuelle slike.

- *Kunnskap om kommunikasjonsforholdene i Arktis.*
- *Beredskap - kunnskap om offentlig og privat beredskap i området, samt myndighetenes krav til beredskap i forbindelse med petroleumsvirksomheten i nordområdene.*
- *Kunnskap om krisehåndtering og krisekommunikasjon spesielt med henblikk på operasjoner i Arktis.*
- *Oljevern og skadestedsledning med vinkling på de spesielle forholdene i Arktis.*
- *Kunnskap om hvordan handtere en havarisituasjon i nordområdene. Hvilke krav til forsikring som gjelder for operasjoner i Arktis.*
- *Kjennskap til hvordan opptreden ovenfor media kan påvirke en nøds-/havarisituasjon.*

Arktisk politikk og forvaltning

Studentene skal tilegne seg kunnskap om de forutsetninger og utfordringer som ligger i forvaltning av ressurser i nordområdene.

- *Arktisk historie, Arktisk historie og utvikling i området.*
- *Aktiviteter i Arktis, nå og i fremtiden.*
- *Havrett/traktater, internasjonal havrett og traktater som gjelder i Arktis.*
- *Geopolitikk, geopolitiske forhold i nordområdene.*
- *Interessekonflikter, interessekonflikter mellom de ulike interessegrupper som opererer i området.*
- *Forvaltnings- og myndighetsorganer, forvaltnings- og myndighetsorganer, gjeldende lover og regelverk, og hvordan myndighetene håndhever disse.*

HMS i kaldt klima

Studentene skal tilegne seg kunnskap om de spesielle hensyn som må tas ved arbeid i kaldt klima.

- HMS, de spesielle forhold i Arktisk sett i et HMS-perspektiv.
- Arbeid i kaldt klima, ytre faktorer som påvirker mennesker som arbeider i Arktis og forholdsregler som må tas i forhold til tilrettelegging av arbeid, bekledning osv.
- Human Factors, hvordan mørke og kulde påvirker yteevnen til et menneske.
- Medisin, nedkjøling (hypotermi) og forfrysning.

Teknologiske utfordringer i Arktis

Studentene skal tilegne seg kunnskap om kuldepåvirkning av materialer og utstyr. .

- *Materiallære, kuldens innvirkning på forskjellige materialer. Kjennskap til reparasjonsteknikker for reparasjoner i kaldt klima.*
- *Teknisk sikkerhet, is- og kuldepåvirkning på ulike tekniske systemer, hvordan kulde og is kan svekke tekniske systemer, og hvordan beskytte disse.*
- *Coating og overflatebeskyttelse, spesielle overflatebehandlinger av skrog og utvendige konstruksjoner for operasjoner i Arktis.*
- *Offshoreteknikk inkl. subsea, ulike subseakonstruksjoner for bruk i Arktis og subseaoperasjoner i isfarvann.*
- *Operasjonsbaser, oppbygging og drift av oljebase, og spesielle krav for nordområdene.*

Operasjon av skip i Arktis

Studentene skal tilegne seg kunnskap om de forhold som er spesielle ved operasjon av skip i kaldt klima og isfarvann.

- Havis og ismekanikk, forskjellige isforhold, typer is, isbakster og skrugarder i Arktis.
- Isnavigasjon, navigasjonsmessige forhold som det må tas hensyn til under navigasjon i isfarvann. Kunnskap om S&R-operasjoner (search an rescue) i is.
- Posisjonering, posisjonsbestemmelse og spesielle hensyn som må tas under navigering i isfarvann.
- Håndtering av fartøy i is (KV Svalbard), teori ang. og praktisk trening i navigering i is.
- Skipsteknikk, isens påvirkning på skroget under seilas i is. Fare for issprenging av tanker, rørledninger etc.
- Ising på fartøy, farer i forbindelse med ising på fartøy og rigger som redusert stabilitet, nedising av redningsutstyr, ankervinsjer og fortøyningsutstyr.

Simulator for isnavigasjon

Forebyggende tiltak for å sikre maritime operasjoner i farvannet rundt Svalbard

- Navigasjonstrening i islagte farvann
- Planlegging av sikker navigasjon i Arktis
- Risikovurdering for arktiske operasjoner
- Trening av offiserer/operatører og guider
- Beredskapsplanlegging, søk og redning
- Forskning og utvikling
- Utdanning av loser

Bilde: Norvald Kjerstad

Utviklings- og innovasjonspotensial

Tromsø-regionen gir fysisk nærhet til utfordringene og mulighetene i nordområdene.

Regionens komparative fortrinn åpner opp unike muligheter for forskning og utvikling av nye produkter og tjenester.

Lykke til med studiet!